

PRILOGA 3 (jedro gradiva):

**PREDLOG
EVA 2025-3350-0022**

PREDLOG ZAKONA

O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O MATURI

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1. Ocena stanja

Z Zakonom o maturi (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16 – ZOFVI-K in 37/24, v nadaljnjem besedilu ZMat) se določa vsebina splošne in poklicne mature, pravice in obveznosti kandidatov za maturo, sestavo in pristojnosti maturitetnih organov ter postopek in način opravljanja mature.

Ključni razlog za sprejetje predlagane novele je vedno prisotna potreba po posodabljanju šolskega sistema, da se le-ta lahko prilagaja zahtevam in specifikam okolja in časa. Sprejetje zakona je potrebno zaradi rešitev, ki jih prinaša na področju kakovosti srednješolskega izobraževanja in problematike selekcijskih mehanizmov za vpis visokošolsko izobraževanje.

V nadaljevanju je opisano stanje ureditve oziroma izvajanja in razlogi za predlagane spremembe določb zakona, ki urejajo navedene vsebine, po vsebinskih sklopih.

1.1.1. Razvojne spremembe poklicne mature, ki kandidatom omogočajo pristop k poklicni maturi iz štirih predmetov ali k poklicni maturi iz petih predmetov

Na področju srednješolskega izobraževanja se izvajajo izobraževalni programi srednjega strokovnega izobraževanja in izobraževalni programi splošne in strokovne gimnazije (v nadaljevanju gimnazija).

Srednje strokovno izobraževanje (v nadaljnjem besedilu: SSI) praviloma traja 4 leta in se konča s poklicno maturo, ki omogoča pridobiti srednjo strokovno izobrazbo. S poklicno maturo se je mogoče vpisati v študijske programe višjega in visokega strokovnega izobraževanja; z dodatno opravljenim izpitom iz predmeta splošne mature (v nadaljnjem besedilu: peti predmet) pa tudi v nekatere univerzitetne študijske programe, ki dopuščajo tako možnost¹.

¹ Analiza standardov znanja na poklicni in splošni maturi. Zavod za šolstvo, 2019.
(https://www.zrss.si/pdf/analiza_standardov.pdf)

Peti predmet se lahko opravlja v času opravljanja poklicne mature oziroma po opravljeni poklicni maturi. Kandidat, ki opravlja posamezni izpit splošne mature, pri katerem se zunanje ocenjevanje dopolnjuje z nekaterimi oblikami notranjega ocenjevanja, se mora vključiti v proces priprave praktičnega dela izpita na začetku šolskega leta.

Peti predmet ob poklicni maturi opravljajo kandidati v spomladanskem in jesenskem roku. S tem si zagotovijo vstopne pogoje za vpis na nekatere univerzitetne programe v skladu z vsakoletnim razpisom za vpis v visoko šolstvo. V letu 2023 je izpit iz predmeta splošne mature ob poklicni v spomladanskem in jesenskem roku skupaj opravljalo 1.854 kandidatov, od tega je bilo uspešnih 78,4 %, dosegli pa so povprečno oceno 2,8. V jesenskem roku je izpit opravljalo 287 kandidatov, od tega uspešno 42,2 %, s povprečno oceno 2,0. Najpogosteje izbrani predmet je angleščina, sledijo matematika, kemija, biologija in psihologija. Delež kandidatov se je le rahlo povečal. Dodatni predmet, ki kandidatom odpira možnost študija na nekaterih programih, ostaja predmet številnih polemik o primerljivosti opravljanja poklicne mature z dodatnim izpitom iz predmeta splošne mature in opravljanjem splošne mature.

Tabela 1: Podatki o kandidatih s posameznim izpitom iz predmeta splošne mature ob poklicni v spomladanskem izpitnem roku 2023²

Predmet	Število prijavljenih	Odstotek uspešnih (%)	Povprečna ocena
Italijanščina	10	90,0	3,9
Italijanščina (V)	1	100,0	6
Angleščina	360	96,7	3,3
Angleščina (V)	30	96,3	4,8
Nemščina	16	81,8	3,5
Španščina	7	100,0	3,2
Matematika	268	75,4	2,8
Matematika (V)	1	100,0	6,5
Fizika	97	80,5	2,5
Biologija	146	69,3	2,4
Kemija	180	77,7	2,6
Informatika	15	84,6	2,6
Geografija	44	43,6	1,7
Zgodovina	93	69,9	2,1
Sociologija	143	54,0	1,9
Filozofija	5	66,7	2,3
Psihologija	195	70,8	2,3
Likovna teorija	154	91,1	2,9
Umetnostna zgodovina	30	50,0	1,8
Glasba - petje ali inštrument	11	100,0	3,9
Glasba - jazz in zabavna glasba	1	100,0	5

²Letno maturitetno poročilo o poklicni maturi 2023. Državni izpitni center, 2024. (<https://www.ric.si/poklicna-matura/porocila--analize--raziskave/>)

Zgodovina in teorija gledališča in filma	1	0,0	0
Ekonomija	28	71,4	2,5
Mehanika	2	100,0	2
Elektrotehnika	21	75,0	2
Računalništvo	2	75,0	2
Materiali (gradbeništvo)	2	100,0	3
Skupaj	1854	78,4	2,8

V praksi se pri opravljanju t. i. petega predmeta pojavljajo težave, in sicer:

- pogosto priprave na dodatni peti predmet niso zagotovljene, saj jih za dijake, ki opravljajo poklicno maturo, izvajajo gimnazije,
- kandidati pogosto za peti predmet izberejo izbirni predmet splošne mature, medtem ko se kakovost in širina usvojenega znanja pri obveznih predmetih ne približa znanju gimnazijcev,
- gimnazije se srečujejo z logističnimi problemi pri vključevanju velikega števila kandidatov poklicne mature v pouk petega predmeta in opravljanje internih praktičnih delov splošne mature (terensko delo, laboratorijske vaje).

Na težave, vezane na izvajanje poklicne mature in prehodnost dijakov poklicnega in strokovnega izobraževanja, je bilo večkrat opozorjeno tudi na pristojnih organih in strokovnih telesih.

Strokovni svet za splošno izobraževanje je v zadnjih letih sprejel več sklepov, ki se nanašajo na to problematiko:

- Na 211. seji (17. 12. 2020) - Strokovni svet RS za splošno izobraževanje pritrjuje v Letnem poročilu o splošni maturi 2020 zapisanim razvojnim težnjam mature in vse akterje poziva k njihovem pospešenemu uresničevanju.
- Na 215. seji (17. 6. 2021) - Komisija za splošno izobraževalne srednje šole je sprejela sklep, naj se Strokovni svet seznaní s poročilom, ki ga je sprejela Državna komisija za poklicno maturo (v nadaljnjem besedilu: DK PM). Predsednik je povzel razpravo na komisiji in še enkrat izpostavil problem eksternosti, ki je sedaj le eksterna priprava, bi pa ob tehničnem napredku lahko uvedli eksterno ocenjevanje ter z nekaj finančnega prerazporejanja zagotovili tudi financiranje za eksterno ocenjevanje pri poklicni maturi. Ravno tako je bila v razpravi posebej izpostavljena nujna vsebinska razprava o nadaljnjem razvoju splošne in poklicne mature.
- Na 223. seji (17. 11. 2022) – Komisija za splošno izobraževalne srednje šole – je na 157. seji sprejela sklep, da predlaga Strokovnemu svetu, da se seznaní z Letnim maturitetnim poročilom o poklicni maturi 2021. V razpravi so člani ugotovili, da je bila poklicna matura 2021 ena boljših, zlatih maturantov je bilo kar 5,5 %, in menijo, da so rezultati tako dobri tudi zaradi večjih bonusov, ki so jih v letu 2021 še imeli dijaki zaradi »koronskih pravil«. Komisija pričakuje, da bo v prihodnosti strokovno rešiti razmerje na obeh maturah in dileme, ki jih nakazuje letno maturitetno poročilo, med drugim tudi zaposljivost poklicnih maturantov na trgu dela. Jasna Rojc, v.d. generalne direktorice Direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih, je člane seznanila, da so že prišle pobude s strani obeh predsednikov maturitetnih komisij in Državnega izpitnega centra, da se uvedejo skupne koordinacije za reševanje vprašanj, ki se tičejo obeh matur in se teži k večji eksternosti poklicne mature.
- Na 224. seji (15. 12. 2022) – Letno poročilo o splošni maturi 2021 je predstavil dr. Blaž Zmazek, član Državne komisije za splošno maturo (v nadaljnjem besedilu: DK SM), ki je ob koncu povedal, da se je DK SM resno lotila sprememb,

tudi vprašanja poklicne mature in 5. predmeta. Posebej so opozorili na vprašanje in predloge rešitev poklicne mature in petega predmeta, ki je rdeča nit razprav že vrsto let.

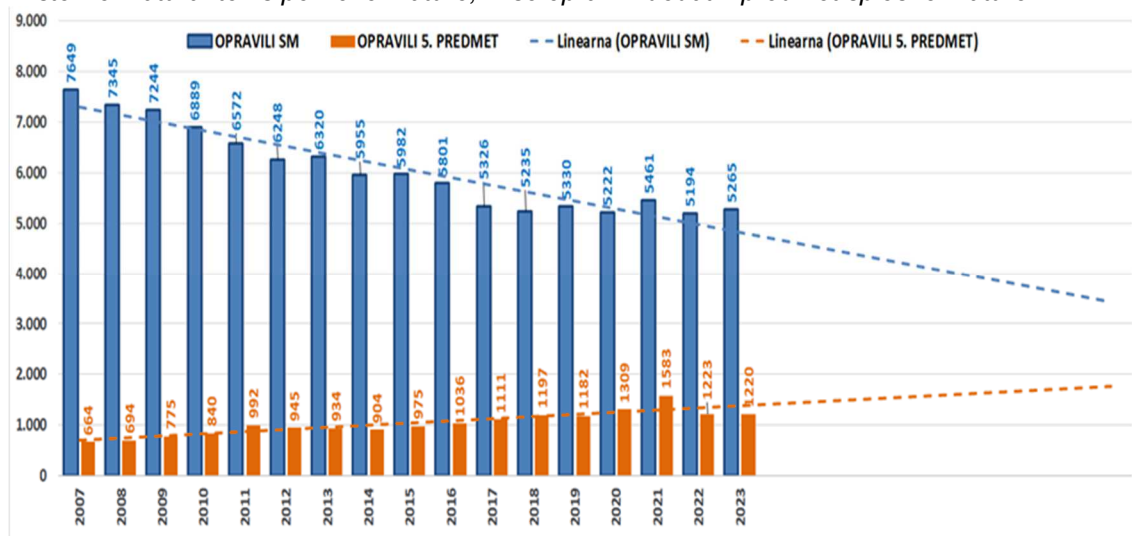
S problematiko petega predmeta se je v preteklosti ukvarjal tudi Strokovni svet za poklicno in strokovno izobraževanje. Njihove ugotovitve so šle v smeri, da je za nadaljnji razvoj poklicne mature nujno potrebno s pripravo posodobitve in nadgradnje normativnih podlag in prenoviti ter dopolniti Zakon o maturi in Pravilnik o poklicni maturi. Podprli so celovito prenavo poklicnega in strokovnega izobraževanja na način, ki bo zagotavljal njen kakovosten razvoj. Predlagali so, da se dijakom, ki želijo šolanje nadaljevati v univerzitetnih izobraževalnih programih, omogoči urejen sistemski prehod na univerzitetni študij, lahko z uvedbo višje zahtevnostne ravni tudi pri tretjem predmetu – matematiki ali tujih jezikih ali z dodanimi urami splošnoizobraževalnih predmetov in možnostjo opravljanja splošne mature iz slovenščine, matematike in tujega jezika.

Po letu 2002 se je postopoma zmanjševala dijaška populacija v gimnazijah, hkrati pa se je povečeval njen delež v srednjih strokovnih šolah, predvsem pa je bilo zaznati povečevanje števila kandidatov, ki so ob poklicni maturi opravljali še posamezni predmet splošne mature.

Zmanjšan delež vpisa učencev v gimnazijo in povečan vpis v programe strokovnega izobraževanja nakazujeta, da se je tudi v tem segmentu izobraževanja povečal delež uspešnih in motiviranih učencev, ki imajo poleg poklicnih tudi študijske ambicije, tako na visokošolskem kot na univerzitetnem področju.

Iz spodnjega grafa je razvidno, da je število kandidatov, ki so opravili splošno maturo skozi leta upadalo, medtem ko se je število dijakov, ki so opravili poklicno maturo in ob tem peti predmet splošne mature, povečevalo.

Graf 1: Število gimnazijcev, ki je v spomladanskih rokih (pred ugovori) OPRAVILO splošno maturo in število maturantov s poklicno maturo, ki so opravili dodatni predmet splošne mature³

Ugotovimo lahko trend naraščanja števila kandidatov, ki opravljajo poklicno maturo in zaradi vpisnih pogojev v univerzitetne in enovite magistrske študije ob poklicni maturi opravljajo še peti predmet.

³ Statistični urad Republike Slovenije, 2024. (<https://www.stat.si/statweb/News/Index/10615>)

Prav tako lahko v zadnjih petih letih zaradi različnih dejavnikov opazamo trend zmanjševanja vpisa učencev v prvi letnik gimnazije.

Tabela 2: vpis v zaključne letnike SSI, GIM in PTI programov⁴

Š. l.	SSI	GIM	PTI	Skupaj
2015/2016	7054	6893	1428	15375
2016/2017	7288	6395	1350	15033
2017/2018	7060	6242	1402	14704
2018/2019	7354	6283	1447	15084
2019/2020	7039	5920	1450	14409
2020/2021	7380	6077	1568	15025
2021/2022	7090	6043	1718	14851
2022/2023	7217	6183	1548	14948
2023/2024	7192	6334	1561	15087
2024/2025	7690	6622	1432	15744

Hitreje kot vpis v programe SSI je naraščalo število kandidatov PM, ki so opravljali 5. predmet SM. Istočasno je padalo število kandidatov, ki so opravljali splošno maturo (to število je bistveno manjše od števila vpisanih v 4. letnike gimnazij).

Ob vsem navedenem je ključno izpostaviti, da se področji srednjega splošnega in srednjega strokovnega izobraževanja razlikujeta v izhodiščih, tako po vsebini in ciljih kot po strukturiranosti, in posledično se razlikujejo tudi dijaki glede na znanja, aspiracije, motiviranost itd.

Gimnazija mora zagotoviti dovolj široko splošno izobrazbo in vzpostaviti vednost, ki je skupni temelj za vse usmeritve univerzitetnega študija, medtem ko srednje strokovno izobraževanje omogoča spoznavanje in poglobljanje teoretičnih načel, ki omogočajo razumevanje in obvladovanje ustreznega strokovnega področja, hkrati pa tudi razširja in izpopolnjuje splošno izobrazbo iz temeljnih splošnoizobraževalnih predmetov.

Že v začetku je ta možnost zaradi razlik v konceptualnih izhodiščih med srednjim strokovnim izobraževanjem in gimnazijskim izobraževanjem povzročila težave z napredovanjem in uspešnostjo dijakov, ki za seboj nimajo gimnazijskega izobraževanja in so nadaljevali študij. Kasneje pa je možnost vpisa s petim predmetom zaradi demografskega upada gimnazijcev in posledično njihovega zmanjšane vpisa na fakultete povzročila še nekatere anomalije, denimo:

- vedno več je študijskih programov, ki omogočajo možnost vpisa s končano poklicno maturo in katerim koli izpitom iz splošne mature;
- nespoštovanje zakonodaje pri zagotavljanju povezanosti med ustreznostjo programa srednje strokovne izobrazbe in študijskega programa (nekateri študijski programi omogočajo vpis s katerim koli zaključenim srednješolskim programom in katerim koli maturitetnim predmetom splošne mature);
- dijaki z dobrimi ocenami na poklicni maturi in z dobro opravljenim dodatnim (petim) predmetom zberejo več točk za vpis na univerzitetne programe kot dijaki s splošno maturo⁵.

Ob navedenem gre poudariti, da študije kažejo, da ima na uspešno dokončanje študija srednješolska izobrazba velik vpliv.

Graf 2: stopnja dokončanja terciarnega izobraževanja glede na predhodno izobrazbo⁶

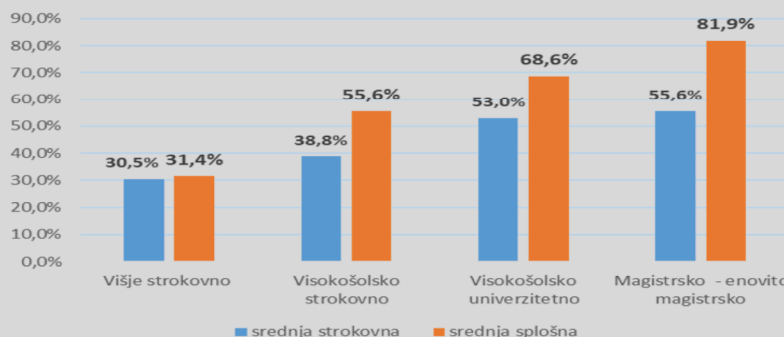
⁴ Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje.

⁵ Analiza standardov znanja na poklicni in splošni maturi, Zavod za šolstvo, 2019 (https://www.zrss.si/pdf/analiza_standardov.pdf)

⁶ Statistični urad Republike Slovenije, 2024. (<https://www.stat.si/statweb/News/Index/10615>)

Stopnja dokončanja terciarnega izobraževanja

(v predvidenem roku + 3 leta, glede na srednješolsko izobrazbo)

Iz prikaza lahko ugotovimo, da je visokošolsko strokovno izobraževanje uspešno zaključilo približno 56 % študentov s srednjo splošno izobrazbo in 39 % študentov s srednjo strokovno izobrazbo.

Vpliv predhodne izobrazbe je bilo zaznati tudi pri študentih visokošolskega univerzitetnega izobraževanja – med vsemi s predhodno doseženo srednjo strokovno izobrazbo jih je študij dokončalo 53 %, med tistimi s srednjo splošno izobrazbo pa 69 %.

Podobno je pri enovitem magistrskem študiju, kjer je razkorak v stopnji dokončanja približno 26 odstotnih točk.

V Sloveniji vsak srednješolec, ki vstopa v terciarno izobraževanje, opravlja splošno ali poklicno maturo. Pomembna ni samo številčnost maturantov, ampak nivo doseženega znanja ob koncu srednje šole.

Ker so v srednje strokovne šole vpisani tudi izjemno učno sposobni, v nekaterih smereh celotni oddelki z visokimi akademskimi potenciali, je prav, da jim je pot v terciarno izobraževanje, tudi na univerzitetne študijske programe, omogočena. Dijakom srednjih strokovnih šol – maturantom s poklicno maturo - študij ne bi smel biti samo formalno omogočen, ampak bi jim morala srednja šola dati taka znanja, da bi bili pri študiju (bolj) uspešni. Glede na gimnazijce - maturante s splošno maturo, pa so dijaki srednjih strokovnih šol - maturanti s poklicno maturo, v Slovenij pri študiju izrazito manj uspešni⁷.

Dosedanja rešitev s petim predmetom ni najboljša rešitev, saj kandidatom ne zagotavlja zadostne širine splošnih znanj, kandidati imajo težave z napredovanjem in uspešnostjo v nadaljnjem izobraževanju. Prav tako dijaki, ki opravljajo posamezni predmet splošne mature, nimajo zagotovljenih ustreznih priprav, pogosto tudi ne mentorstva pri internem delu izpita, zaradi česar nimajo enakih možnosti, da bi dosegli enak nivo znanja in posledično primerljiv rezultat⁸.

Z možnostjo vpisa v univerzitetne in enovite magistrske študijske programe z opravljeno poklicno maturo in petim predmetom se ustvarja škoda v razumevanju in interpretaciji izobraževalnih standardov in ne omogoča kandidatom, ki opravljajo poklicno maturo, da bi pridobili ustrezna Splošna znanja, ki so potrebna za uspešno nadaljevanje študija v univerzitetnih in enovitih magistrskih študijskih programih.

⁷ Zvišati je potrebno nivo splošnega znanja na koncu srednješolskega izobraževanja. Zupanc, D., 2025.

⁸ Letno maturitetno poroč. o poklicni maturi 2023 ([file:///C:/Users/PetrovicA38/Downloads/LP_PM%202023%20\(7\).pdf](file:///C:/Users/PetrovicA38/Downloads/LP_PM%202023%20(7).pdf))

Poklicna matura v trenutni obliki je potrebna prenove, saj dijakom ne omogoča zadovoljivega nivoja znanja splošnoizobraževalnih predmetov, ki je potreben za univerzitetni ali enovit magistrski študij.

Zato se s tem predlogom dijakom, ki obiskujejo programe srednjega strokovnega in poklicno-tehniškega izobraževanja, ki izobraževanje zaključijo s poklicno matura, ob že uveljavljeni poklicni maturi iz štirih predmetov omogoči tudi opravljanje t.i. mature iz petih predmetov, ki vključuje tri predmete skupnega dela splošne mature, ter se jim v času izobraževanja omogoči ustrezne priprave.

1.1.2. Ukinitiv zimskega roka poklicne mature

ZMat v 29. členu določa, da se poklicna matura opravlja v spomladanskem, jesenskem in zimskem izpitnem roku, medtem ko je v 28. členu istega zakona določeno, da se splošna matura opravlja v spomladanskem in jesenskem izpitnem roku.

Leta 2023 (matura 2022) je poklicno maturo v celoti opravljal v zimskem roku le 185 kandidatov, kar predstavlja 2,2 % od vseh, ki so v 2022 prvič v celoti opravljali PM. V vseh treh rokih je leta 2022 k poklicni maturi pristopilo 8.482 kandidatov.

Skoraj tri četrtine kandidatov na zimskem roku poklicne mature ne opravlja prvič v celoti, dve tretjini jih opravlja popravne izpite, nekateri opravlja PM v več delih, ponovno v celoti in izboljšujejo ocene že opravljene poklicne mature. Tako imajo kandidati, ki poklicne mature v zimskem roku ne opravlja prvič, z zimskim (tretjim) rokom med letom eno možnost več, kot jo imajo kandidati za popravljanje negativnih ocen in izboljševanje ocen na splošni maturi. Glede na to, da k zimskemu roku poklicne mature prvič pristopi le manjšina kandidatov, le-ti ne predstavljajo utemeljenih razlogov, da se v slovenskih šolah in v celotnem sistemu pozimi zažene kolesje tretjega roka državnega izpita. Kandidati z ukinitvijo zimskega roka PM prav tako ne izgubijo možnosti nadaljnega študija, saj imajo možnost le-to opravljati, tako kot kandidati na splošni maturi, v spomladanskem in jesenskem roku.

Poklicna matura se letno opravlja na 151 šolah oz. organizacijah za izobraževanje odraslih. Ob upoštevanju števila kandidatov na zimskem roku poklicne mature (2022) se izkaže, da so v povprečju na eni šoli oz. organizaciji za izobraževanje odraslih poklicno maturo pozimi opravljali 4,5 kandidati na šolo oz. 1, 2 prvič v celoti.

V spodnji tabeli je predstavljena podrobnejša porazdelitev kandidatov, ki so poklicno opravljali v zimskem roku 2022. Prva tabela zajema porazdelitev po vseh ustanovah oz. izvajalcih poklicne mature, ki so prejele vsaj eno prijavo na opravljanje poklicne mature, teh je 141. Poklicna matura se je nato izvajala na skupno 121 ustanovah. Pri tem je iz tabele moč razbrati, da je na več kot polovici ustanov število kandidatov, ki so opravljali PM v zimskem roku 2022, znašalo manj kot pet. Gledajoč zgolj kandidate, ki so v zimskem roku 2022 poklicno maturo pisali prvič v celoti, je na **95 %** ustanov št. kandidatov znašalo manj kot pet.

Tabela 3: Vsi izvajalci poklicne mature⁹

Št. kandidatov	Št. ustanov (opravljali)	Kumulativna frekvenca ^c	Št. ustanov (prvič v celoti)	Kumulativna frekvenca ^d
0	20	14,18	65	46,10

⁹ Baza podatkov Državnega izpitnega centra

1	21	29,09	27	65,25
2	15	39,72	16	76,60
3	11	47,52	16	87,94
4	9	53,90	4	90,78
5	12	62,41	6	95,04
6	7	67,38	-	-
7	8	73,05	4	97,87
8	9	79,43	1	98,58
9	3	81,56	-	-
10	2	82,98	1	99,29
11 do 20	21	97,87	1	100
21 do 30	2	99,29	-	-
31 do 40	-	-	-	-
41 do 50	1	100	-	-

Opombe. ^cšeštevek ustanov (opravljali) do določenega št. kandidatov*100/141

^dšeštevek ustanov (prvič v celoti) do določenega št. kandidatov *100/141

Vsaj eno prijavo za opravljanje poklicne mature v zimskem roku 2022 je prejelo 13 ljudskih univerz, poklicna matura se je nato izvajala na skupno 11 ljudskih univerzah oz. upoštevajoč zgolj kandidate, ki so maturo pisali prvič v celoti, na devetih. Število kandidatov na posamezno ustanovo se je v največji meri gibalo med nič do tri kandidatov. Samo na treh Ljudskih univerzah so prvič v celoti pisali poklicno maturo več kot trije kandidati.

Poudariti je potrebno, da se z zimskim rokom med šolskim letom zažene celotni sistem poklicne mature, šole imajo takrat tretjič v letu zastoj pri običajnem šolskem delu, kadrovske obremenitve in tudi dodatne stroške, povezane z izvedbo zimskega roka poklicne mature. Slovenija ima že pri splošni maturi dva letna roka, kar ni pravilo v Evropi in po svetu, kjer je običajno en rok letno.

Opisne statistike poklicne mature zadnjih 10 let izkazujejo, da se je v desetih letih število maturantov, ki so PM opravljali prvič v celoti na spomladanskem roku le malo zmanjšalo, samo za 4 % (8.120 leta 2013 in 7.796 leta 2022), medtem ko se je na zimskem roku v zadnjih desetih letih število maturantov, ki so poklicno maturo opravljali prvič v celoti, zmanjšalo za 34 % (327 leta 2013 in 215 leta 2022), na ljudskih univerzah pa celo za 60 % (47 leta 2013 in 19 leta 2022).

Iz analize izhaja, da je izvedba zimskega roka poklicne mature neracionalna, saj je delež kandidatov, ki k poklicni maturi prvič pristopijo v tem roku, majhen. Poleg tega šole pri organizaciji zimskega roka pogosto naletijo na organizacijske težave, izvajanje pa povzroča tudi dodatne stroške.

Pobudo za ukinitvev zimskega roka poklicne mature so pisno podprli tudi Zveza ljudskih univerz Slovenije (dopis 28. 3. 2023), Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (dopis 6. 3. 2023), Zveza srednjih šol in dijaških domov (sklep z dne 23. 2. 2023) ter Gospodarska zbornica Slovenije (dopis z dne 30. 3. 2023). Prav tako so pobudo za ukinitvev zimskega roka poklicne mature podprli Strokovni svet RS za poklicno izobraževanje, Strokovni svet RS za splošno izobraževanje ter Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih.

1.1.3. Izenačitev možnosti kandidatov, ki opravljajo poklicno maturo v dveh delih in kandidatov, ki opravljajo splošno maturo v dveh delih

V skladu z veljavnimi določili ZMat ima kandidat, ki v skladu z drugim in četrtem odstavkom 27. člena zakona opravlja poklicno maturo v dveh delih, možnost popravljati negativno oceno predmeta, ki ga je opravljal v prvem delu, ko opravlja drugi del poklicne mature.

Veljavni zakon določa tudi, da kandidat, ki v skladu z drugim odstavkom 27. člena ZMat opravlja splošno maturo v dveh delih, lahko popravljata negativno oceno ali izboljšuje oceno predmeta, ki ga je opravljal v prvem delu, ko opravlja drugi del splošne mature.

Kandidatom, ki opravljajo maturo v dveh delih, zaporedoma v spomladanskem in jesenskem izpitnem roku, se pri uveljavljanju pravice do vpisa v nadaljnje izobraževanje upošteva, kakor da so splošno maturo opravili v spomladanskem izpitnem roku, če za neudeležbo v vlogi izkažejo utemeljene razloge, so izpolnili pogoje za opravljanje mature v spomladanskem izpitnem roku in nadaljujejo izobraževanje na višji stopnji v naslednjem šolskem letu.

Prošnje za opravljanje splošne mature v dveh delih, v dveh zaporednih izpitnih rokih, največkrat oddajo kandidati s posebnimi potrebami, kandidati s statusom športnika in kandidati, ki uveljavljajo ugovor vesti. V ta sklop sodijo tudi prošnje za opravljanje posameznega izpita iz predmeta splošne mature v jesenskem izpitnem roku zaradi prekrivanja koledarja splošne in poklicne mature.

Tako je Državna komisija za splošno maturo v letu 2024 obravnavala 64 tovrstnih prošenj, medtem ko je poklicno maturo v dveh delih, v dveh zaporednih izpitnih rokih opravljal 23 do 54 kandidatov v posameznem izpitnem roku. Ti kandidati so imeli možnost popravljanja negativne ocene iz prvega roka v drugem roku, medtem ko so imeli kandidati, ki so opravljali splošno maturo, in jim je bila priznana pravica do opravljanja mature v dveh delih, v dveh zaporednih izpitnih rokih, v drugem roku tudi možnost izboljšave ocen, ki so jih dosegli v prvem roku. Predlagana rešitev tako izenačuje pravice kandidatov na poklicni maturi s pravicami kandidatov na splošni maturi.

1.1.4. Pretvorba glob za prekrške v evrsko vrednost

Slovenija je 1. januarja 2007 uvedla evro kot svojo uradno valuto, s tem pa so predpisi in pravni akti, ki so pred tem omenjali tolarje (SIT), postali neustrezni in potrebni posodobitve.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji

Predlog zakona si prizadeva doseči več ciljev, ki so pomembni za kakovost sistema srednješolskega izobraževanja v Sloveniji in zagotavljanje pravične in učinkovite regulacije vidikov, ki se nanašajo na srednješolski sistem na splošno.

Cilj predloga je, da se dijakom, ki se vpisujejo v univerzitetne in enovite magistrske študije, omogoči visoko raven znanja, ki jim bo omogočala uspešno nadaljnje izobraževanje. Z uvedbo poklicne mature iz petih predmetov bodo dijaki deležni ustreznih priprav na predmete skupnega dela splošne mature, z uspešno opravljenostjo

maturu iz petih predmetov pa bodo pridobili strokovno izobrazbo in imeli možnost nadaljnega izobraževanja na univerzitetnih in enovitih študijskih programih ustrezne smeri. Statut dosedanja poklicna matura iz štirih predmetov ostaja nespremenjen in omogoča nadaljevanje šolanja na terciarni stopnji v višješolskih in visokošolskih strokovnih programih.

Eden od osrednjih ciljev predloga zakona je ukinitiv zimskega roka poklicne mature in izenačitev možnosti pristopa k maturi v spomladanskem roku in jesenskem roku za kandidate, ki opravljajo splošno matura in kandidate, ki opravljajo poklicno matura. Slednji so namreč v skladu z obstoječimi predpisi lahko pristopili tudi k zimskemu roku mature. Ukinitiv zimskega roka poklicne mature ne zmanjšuje možnosti nadaljnega študija kandidatov, ki opravljajo poklicno matura.

Podporo ukinitvi zimskega roka poklicne mature so že podali Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje, Strokovni svet RS za splošno izobraževanje, Strokovni svet RS za izobraževanje odraslih, Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno-podjetniška zbornica, Zveza Ljudskih univerz Slovenije in Zveza srednjih šol in dijaških domov Slovenije.

Cilj celotnega predloga je usmerjen v zagotavljanje enakopravnosti dijakov. Enakopravnost se zagotavlja pri dostopu do ustrezne ravni znanja, s čimer se izenačujejo možnosti za uspeh v nadaljnjem izobraževanju, z izenačitvijo možnosti pristopa k maturi v dveh rokih, ter z omogočanjem izboljševanje ocene iz prvega dela za kandidate, ki opravljajo poklicno matura v dveh delih, v dveh zaporednih izpitnih rokih.

2.2. Načela zakona

Predlagane spremembe in dopolnitve ne posegajo v načela ZMat, jih pa dopolnjujejo z namenom povečanja večanja enakopravnosti v dostopu do kakovostnega izobraževanja in v možnostih izboljševanja ocen mature za določeno kategorijo kandidatov ter izenačevanja možnosti v pristopu k obema oblikama mature.

Temeljna načela predlaganih sprememb zakona so:

Zagotavljanje pravičnosti in enakega dostopa:

- Z ukinitvijo zimskega roka se izenačijo možnosti pristopa k maturi za vse kandidate, ne glede na to, ali opravljajo splošno ali poklicno matura. To zagotavlja, da imajo vsi kandidati enake možnosti za uspeh pri maturi.
- Kandidati, ki opravljajo poklicno matura v dveh delih, imajo enake možnosti za izboljšanje ocen kot kandidati, ki opravljajo splošno matura v dveh delih. To prispeva k večji pravičnosti in enakopravnosti.
- Uvedba poklicne mature iz petih predmetov bo dijakom zagotovila ustrezne priprave in bolj kakovostno predznanje, kar bo povečalo njihove možnosti za uspeh v nadaljnjem izobraževanju.

Večanje učinkovitosti in ekonomičnost:

- Ukinitiv zimskega roka prispeva k enostavnejši organizaciji izpitnih rokov in zmanjšanju administrativnih obremenitev. To povečuje učinkovitost izobraževalnega sistema.
- Znižanje stroškov: Z ukinitvijo zimskega roka poklicne mature se znižajo stroški, povezani z organizacijo in izvedbo izpitov, kar prispeva k večji ekonomičnosti.

Posodajanje oz. aktualizacija:

- Pretvorba glob: Pretvorba glob za prekrške v evrsko vrednost predstavlja posodobitev zakonodaje, ki se prilagaja trenutni valuti in ekonomskim razmeram. To prispeva k večji preglednosti in enostavnosti pri izvajanju zakonodaje.

2.3. Poglavitne rešitve

Poglavitne rešitve predlaganih sprememb in dopolnitev predloga zakona so:

1. Razvojne spremembe poklicne mature, ki kandidatom omogočajo pristop k poklicni maturi iz štirih predmetov ali k poklicni maturi iz petih predmetov

Poklicna matura se spremeni na tak način, da dijaku poleg obveznega 2. in 4. predmeta omogoča opravljanje 2 splošnoizobraževalnih predmetov poklicne mature (materni jezik, matematika/tuj jezik) ali 3 splošnoizobraževalnih predmetov splošne mature (materni jezik, matematika in prvi tuj jezik).

Dijak se o načinu opravljanja poklicne mature opredeli ob vpisu v tretji letnik programa srednjega strokovnega izobraževanja oziroma ob vpisu v prvi letnik poklicno-tehniškega izobraževanja.

Dijakom, ki so se odločili za opravljanje poklicne mature s petimi predmeti, se poklicna matura prizna tudi v primeru, da so bili neuspešni pri opravljanju enega izmed dveh predmetov skupnega dela (matematika ali tuj jezik), vendar tak kandidat ne izpolnjuje pogojev za vpis na univerzitetni ali enoviti magistrski študij. Tak dijak lahko naknadno opravi še manjkajoči predmet mature s petimi predmeti in s tem pridobi pogoje za vpis na univerzitetni ali enoviti magistrski študij. Roki za opravljanje zaostalih obveznosti se ujemajo s koledarjem splošne mature.

Dijakom, ki se odločijo za opravljanje mature s tremi predmeti skupnega dela, se omogoči ustrezne priprave na maturo. Na ta način se omogoči doseganje maturitetnega standarda splošne mature.

2. Ukinitev zimskega roka poklicne mature

Ukine se zimski rok poklicne mature. S tem kandidatom, ki opravljajo poklicno maturo in kandidatom, ki opravljajo splošno maturo, izenačijo možnosti, da k maturi pristopijo v spomladanskem in jesenskem roku.

3. Izenačitev možnosti kandidatov, ki opravljajo poklicno maturo v dveh delih in kandidatov, ki opravljajo splošno maturo v dveh delih

Kandidati, ki opravljajo poklicno maturo v dveh delih, v dveh zaporednih izpitnih rokih, lahko popravljajo negativno oceno ali izboljšujejo oceno predmeta, ki so ga opravljali v prvem delu.

4. Pretvorbo glob za prekrške v evrsko vrednost

Globe za prekrške se ustrezno preračunajo in pretvorijo v evrsko vrednost.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Novela zakona nima vpliva na sprejet državni proračun oziroma druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

5.1. Zaključevanje izobraževanja in izpitni roki zaključevanja izobraževanja

Dijaki programov SSI in PTI zaključijo srednješolsko izobraževanje z opravljeno poklicno matura in pridobijo naziv poklicne oziroma strokovne izobrazbe, za katero so se šolali. Poklicna matura se izvaja v skladu z Zakonom o maturi (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16 – ZOFVI-K in 37/24), Pravilnikom o poklicni maturi (Uradni list RS, št. 44/08, 9/09, 40/11 in 42/24), Pravilnikom o načinu izvajanja mature za kandidate s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 82/14, 108/21 in 46/23) in Pravilnikom o varovanju izpitne tajnosti pri maturi (Uradni list RS, št. 7/08 in 42/24).

Z opravljeno poklicno matura kandidati pridobijo srednjo strokovno izobrazbo, ki jim daje pravico nadaljevanja študija v višjih in visokošolskih strokovnih programih z ustreznimi vpisnimi pogoji. Če se kandidat želi vpisati v univerzitetni študijski program, mora poleg poklicne mature opraviti še izpit iz 5. predmeta (eden od predmetov splošne mature).

Poklicno matura vodi in koordinira Državna komisija za poklicno matura, ki opravlja zakonsko predpisane naloge.

Poklicna matura se opravlja iz štirih predmetov, od tega sta dva predmeta obvezna, dva pa izbirna.

Obvezna predmeta:

- slovenščina oz. italijanščina oz. madžarščina (na narodno dvojezičnem območju),
- drugi predmet, kjer je izpit sestavljen iz temeljnega strokovnega znanja, ki ga kandidati usvojijo pri obveznih strokovnih modulih.

Predmeti izbirnega dela poklicne mature:

- matematika ali tuji jezik (po izbiri kandidata),
- četrti predmet (izdelek oziroma storitev z zagovorom, izpitni nastop in zagovor).

Kandidati opravljajo poklicno matura v skladu z Maturitetnim izpitnim katalogom za poklicno matura, v katerem so vse informacije o vsebini in izvedbi posameznih izpitov poklicne mature.

V nadaljevanju je opisana ureditev zaključevanja izobraževanja v nekaterih državah EU.

DRŽAVE VKLJUČENE V MEDNARODNO PRIMERJAVO:

- Finska;
- Avstrija;
- Estonija;
- Češka;
- Hrvaška.

5.1.1. Finska

Na Finskem ne poznajo poklicne mature v enakem smislu, kot jo poznamo v Sloveniji. Njihov izobraževalni sistem omogoča dve glavni poti po osnovni šoli: splošno gimnazijo in poklicno izobraževanje.

Splošna matura

Dijaki v splošni gimnaziji zaključijo šolanje s splošno matura, ki omogoča vpis na univerze in visoke šole.

Zaključek poklicnega izobraževanja

Tisti, ki izberejo poklicno izobraževanje, pridobijo poklicno kvalifikacijo, ki jim omogoča vstop na trg dela ali nadaljnje izobraževanje.

Dodatna možnost – kombinacija poklicnega izobraževanja in mature

Poklicni dijaki imajo možnost opravljanja splošne mature ob zaključku poklicnega izobraževanja, če opravijo dodatne gimnazijske predmete. To jim omogoča enakovreden dostop do univerzitetnega izobraževanja.

Torej, Finska ne pozna ločenega koncepta poklicne mature, a ponuja fleksibilne poti za prehod med poklicnim in akademskim izobraževanjem.

Na Finskem se splošna matura organizira dvakrat letno, in sicer:

- Spomladanski rok (marec–april)
- Jesenski rok (september–oktober)

Dijaki lahko razdelijo opravljanje mature na več izpitnih obdobj (največ treh zaporednih rokov), kar pomeni, da lahko posamezne predmete opravljajo v različnih terminih. Če maturant pri določenem predmetu ne doseže zadovoljive ocene, ima možnost ponovnega opravljanja izpita v naslednjih rokih. V praksi lahko k izpitu pristopi večkrat, saj ni stroge omejitve glede števila ponovitev. Za tiste, ki zaključujejo poklicno izobraževanje in želijo opraviti matura, veljajo enaki roki in pravila.

5.1.2. Avstrija

V Avstriji obstaja poklicna matura, ki omogoča diplomantom poklicnih šol dostop do univerzitetnega študija.

Značilnosti poklicne mature v Avstriji so:

- Namenjena je tistim, ki so zaključili poklicno izobraževanje (vajeniški programi, srednje poklicne šole ali višje strokovne šole).
- Daje enakovredno izobrazbeno kvalifikacijo kot splošna matura, kar pomeni, da omogoča vpis na univerze in visoke šole.
- Opravljati jo je mogoče med ali po končanem poklicnem izobraževanju.

Čas opravljanja in roki:

- Poklicna matura se lahko opravlja postopoma – kandidati lahko posamezne predmete opravljajo v različnih izpitnih obdobjih.
- Organizirana je večkrat letno, odvisno od izobraževalne ustanove, kjer jo kandidat opravlja.

5.1.3. Estonija

V Estoniji ne poznajo poklicne mature v enakem smislu, kot jo poznamo v Sloveniji. Estonski izobraževalni sistem omogoča dve glavni poti po zaključenem osnovnošolskem izobraževanju:

- Splošna srednja šola, ki vodi do državne mature. Ta omogoča vpis na univerze.

- Poklicno izobraževanje, ki vodi do poklicne kvalifikacije, ki omogoča vstop na trg dela ali nadaljnje izobraževanje.

Možnost nadaljevanja izobraževanja po poklicni šoli

Dijaki poklicnih šol lahko po zaključku svojega programa opravijo dodatne splošnoizobraževalne predmete, kar jim omogoča dostop do mature in s tem do univerzitetnega študija. Torej, čeprav Estonija nima ločene poklicne mature, omogoča poklicnim dijakom prilagodljiv prehod v visokošolsko izobraževanje.

V Estoniji imajo dijaki možnost opravljanja državne mature enkrat letno, običajno spomladi (april–junij). Če dijak ne opravi mature ali želi izboljšati rezultat, lahko izpite ponavlja naslednje leto. Omejitve glede števila poskusov ni.

5.1.4. Češka

Na Češkem obstaja poklicna matura, ki omogoča dijakom poklicnih šol nadaljevanje izobraževanja na univerzitetni ravni.

Vrste mature na Češkem:

- Splošna matura – opravljajo jo dijaki gimnazij in strokovnih srednjih šol.
- Poklicna matura – opravljajo jo dijaki poklicnih šol, ki obiskujejo podaljšane poklicne programe.

Možnost nadaljnjega izobraževanja

Uspešno opravljena poklicna matura omogoča vpis na univerze in visoke šole, podobno kot splošna matura. Dijaki pa lahko po zaključku poklicne šole opravijo tudi dodatno leto izobraževanja za pridobitev mature, če prvotno niso bili v programu, ki vključuje maturitetni izpit.

Število rokov za opravljanje mature

- Maturitetni izpiti potekajo dvakrat letno – spomladi (april–maj) in jeseni (september).
- Če dijak ne opravi izpita, ga lahko ponavlja do dvakrat (skupno ima torej tri poskuse za vsak predmet).

5.1.5. Hrvaška

Na Hrvaškem obstaja poklicna matura, ki je namenjena dijakom štiriletnih srednjih poklicnih šol. Poklicna matura omogoča nadaljevanje izobraževanja na visokih strokovnih šolah, vendar ne neposredno na univerzitetnih študijskih programih.

Vrste mature na Hrvaškem:

- Splošna matura – opravljajo jo dijaki gimnazij in omogoča vpis na vse univerzitetne in visokošolske programe.
- Poklicna matura – opravljajo jo dijaki srednjih strokovnih in poklicnih šol ter omogoča vpis na visoke strokovne šole.

Struktura poklicne mature:

Poklicna matura vključuje:

1. Obvezni del:
 - Hrvaški jezik
 - Strokovni predmet (glede na program šolanja)
 - Praktični del izpita (diplomski ali seminarski projekt)
2. Dodatni predmeti (izbirno):
 - Če dijak želi vpis na univerzitetne študije, mora opraviti dodatni izpit iz matematike ali tujega jezika, kot to zahteva splošna matura.

Število rokov za opravljanje poklicne mature:

Matura se izvaja dvakrat letno:

- Poletni rok (maj–junij)
- Jesenski rok (avgust–september)

Če dijak ne opravi izpita, ga lahko ponavlja v naslednjih rokih.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMELO SPREJETJE ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic:

Predlog zakona ima pozitivne administrativne posledice z vidika poslovanja javnega sektorja, saj odpravlja zimski rok poklicne mature, ki organizacijam predstavlja organizacijsko in administrativno breme.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Ni posledic.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Ni posledic.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Predlagana sprememba kandidatom srednjega strokovnega in poklicno tehniškega izobraževanja omogoča pripravo in opravljanje poklicne mature s petimi predmeti, kar jim posledično omogoča višji standard znanja, potreben za študij na univerzitetnih in enovitih magistrskih študijskih programih. Predlagane spremembe imajo pozitiven vpliv na socialno vključenost dijakov in s tem zmanjšujejo tveganje za revščino. S predlagano spremembo zakona se pri vpisu krepijo objektivnost, enake možnosti in pravičnost pri vpisu v srednješolske programe.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Ni posledic.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Ni posledic.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Sprejeti predlog se prične izvajati leta 2029, za kandidate ki bodo pristopili k poklicni maturi 2031.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Ni posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o maturi (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16 – ZOFVI-K in 37/24) se besedilo 3. člena spremeni tako, da se glasi:

»Poklicna matura je državni izpit.

S poklicno maturo kandidati dokazujejo doseganje standardov znanj, ki so določeni s cilji izobraževalnih programov srednjega tehniškega in drugega strokovnega izobraževanja, poklicno-tehniškega izobraževanja in poklicnega tečaja.

Poklicna matura je oblika zaključnega izpita. Z opravljeno poklicno maturo kandidat pridobi srednjo strokovno izobrazbo.

Poklicna matura se lahko opravlja v dveh oblikah:

- poklicna matura iz štirih predmetov, od tega iz dveh predmetov skupnega dela (temeljni strokovno-teoretični predmet in slovenščina) in dveh predmetov izbirnega dela (tuj jezik ali matematika ter izdelek, storitev oziroma seminarska naloga z zagovorom) ali
- poklicna matura iz petih predmetov, od tega iz treh predmetov skupnega dela splošne mature iz 5. člena tega zakona pod pogoji, ki veljajo za splošno maturo, in temeljnega strokovno-teoretičnega predmeta ter enega predmeta izbirnega dela (izdelka, storitve, seminarske naloge z zagovorom ali izpita iz predmeta oziroma vsebine).

S poklicno maturo iz prve alineje prejšnjega odstavka kandidati dokazujejo usposobljenost za višji in visokošolski strokovni študij.

S poklicno maturo iz druge alineje četrtega odstavka tega člena kandidati dokazujejo usposobljenost za tiste univerzitetne in enovite magistrske študije, ki vpis s poklicno maturo s petimi predmeti omogočajo v svojih študijskih programih.«.

2. člen

V 7. členu se naslov spremeni tako, da se glasi »(predmeti skupnega dela poklicne mature iz štirih predmetov)«.

V prvem odstavku se v napovednem stavku za besedo »mature« doda besedilo »iz štirih predmetov«.

V tretjem odstavku se v prvem stavku za besedo »mature« doda besedilo »iz štirih predmetov«.

3. člen

Za 7. členom se doda novi, 7.a člen, ki se glasi:

»7.a člen

(predmeti skupnega dela poklicne mature iz petih predmetov)

Predmeti skupnega dela poklicne mature s petimi predmeti so:

- slovenščina (oziroma italijanščine ali madžarščine kot maternega jezika na narodno mešanih območjih), matematika in prvi tuj jezik na ravni splošne mature;
- izpit iz temeljnega strokovno-teoretičnega predmeta.

Na območjih, kjer živi italijanska narodna skupnost je v šolah z italijanskim učnim jezikom predmet skupnega dela poklicne mature namesto slovenščine italijanščina, na območjih kjer živi madžarska narodna skupnost pa lahko kandidat izbere slovenščino ali madžarščino.

Predmeti skupnega dela poklicne mature so obvezni za vse kandidate, ki opravljajo poklicno maturo iz petih predmetov. Temeljni strokovno-teoretični predmet kot predmet skupnega dela poklicne mature določi Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje.«.

4. člen

V 8. členu se naslov spremeni tako, da se glasi »(predmeti izbirnega dela poklicne mature iz štirih predmetov)«.

V prvem odstavku se v napovednem stavku za besedo »mature« doda besedilo »iz štirih predmetov«.

5. člen

Za 8. členom se doda novi, 8.a člen, ki se glasi:

»8.a člen
(predmet izbirnega dela poklicne mature iz petih predmetov)

Predmet izbirnega dela poklicne mature iz petih predmetov je:

- izdelek, storitev, seminarska naloga z zagovorom ali izpit iz predmeta oziroma vsebine.«.

6. člen

Besedilo pete alineje 14. člena se spremeni tako, da se glasi:

»sprejme letno maturitetno poročilo o poklicni maturi do 1. decembra v koledarskem letu in ga predloži ministru, Strokovnemu svetu Republike Slovenije za splošno izobraževanje, Strokovnemu svetu Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje, Strokovnemu svetu Republike Slovenije za izobraževanje odraslih ter pošlje univerzam in samostojnim visokošolskim zavodom.«.

7. člen

Besedilo 25. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Izpite iz posameznih predmetov splošne mature lahko opravlja kandidat, ki je že opravil splošno maturo ali poklicno maturo iz petih predmetov oziroma kandidat, ki opravlja poklicno maturo iz petih predmetov, ter kandidati, ki jim je bilo v tujini pridobljeno spričevalo vrednoteno kot maturitetno spričevalo, če so ti predmeti pogoj za vpis v visokošolski študijski program oziroma se upoštevajo pri izbiri kandidatov za vpis v tak program.«.

8. člen

Besedilo 29. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Poklicna matura se opravlja v spomladanskem in jesenskem izpitnem roku.«.

9. člen

Besedilo 39. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Kandidat je opravil poklicno maturo iz štirih predmetov, če je pri vseh maturitetnih predmetih poklicne mature iz štirih predmetov dosegel pozitivno oceno.

Ne glede na prejšnji odstavek šolska maturitetna komisija za poklicno maturo kandidatu, ki je opravljal poklicno maturo iz štirih predmetov in je pri enem predmetu dosegel vsaj 80% točk, potrebnih za pozitivno oceno, določi oceno tega izpita zadostno (2), če je pri vsakem od preostalih predmetov dosegel oceno najmanj dobro (3).

Kandidat je opravil poklicno maturo iz petih predmetov, če je pri vseh maturitetnih predmetih poklicne mature iz petih predmetov dosegel pozitivno oceno.

Ne glede na prejšnji odstavek, se kandidatu, ki je opravljal poklicno maturo iz petih predmetov in je pri enem predmetu dosegel vsaj 80% točk, potrebnih za pozitivno oceno, določi oceno tega izpita zadostno (2), če je pri vsakem od treh predmetov skupnega dela splošne mature iz 5. člena tega zakona ocenjen pozitivno in je vsaj pri enem od njih dosegel oceno najmanj dobro (3).

Ne glede na prejšnji odstavek je kandidat, ki je opravljal poklicno maturo iz petih predmetov, opravil poklicno maturo iz štirih predmetov, če je dosegel pozitivno oceno pri slovenščini (oziroma italijanščini ali madžarščini kot maternem jeziku na narodno mešanih območjih), temeljnem strokovno-teoretičnem predmetu ter izdelku, storitvi, seminarski nalogi z zagovorom ali izpit iz predmeta oziroma vsebine, ni pa dosegel pozitivne ocene pri matematiki ali tujem jeziku.«.

10. člen

V 42. členu se v drugem odstavku za besedilom »negativno oceno predmeta« doda besedilo »ali izboljšuje oceno predmeta«.

11. člen

V 58. členu se v prvem odstavku besedilo »10.000 do 150.000 tolarjev« nadomesti z besedilom »100 do 1000 eurov«.

V drugem odstavku se besedilo »150.000 do 300.000 tolarjev« nadomesti z besedilom »1000 do 2000 eurov«.

V tretjem odstavku se besedilo »150.000 do 300.000 tolarjev« nadomesti z besedilom »1000 do 2000 eurov«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

12. člen

(začetek uporabe in veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne v šolskem letu 2030/2031. Do začetka uporabe tega zakona se uporablja Zakon o maturi (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo, 46/16 – ZOFVI-K in 37/24).

III. OBRAZLOŽITEV:

K 1. členu (dopolnjen 3. člen)

V 3. členu je dodan zapis, ki predvideva dve obliki poklicne mature in sicer poklicno maturo iz štirih predmetov in poklicno maturo iz petih predmetov. S poklicno maturo iz štirih predmetov kandidati dokazujejo usposobljenost za višji in visokošolski strokovni študij, s poklicno maturo iz petih predmetov pa kandidati dokazujejo usposobljenost za univerzitetne in enovite magistrske študije. Člen še natančneje določa predmetno sestavo obeh poklicnih matur in sicer poklicna matura iz štirih predmetov obsega dva predmeta skupnega dela (temeljni strokovno-teoretični predmet in materinščina) in dva predmeta izbirnega dela (tuj jezik ali matematika ter izdelek, storitev oziroma seminarska naloga z zagovorom), poklicna matura iz petih predmetov pa obsega tri predmete skupnega dela splošne mature in temeljni strokovno-teoretični predmet ter predmet izbirnega dela (izdelek, storitev, seminarska naloga z zagovorom ali izpit iz predmeta oziroma vsebine).

K 2. členu (dopolnjen 7. člen)

V besedilu 7. člena se terminološko precizira razlikovanje med poklicno maturo iz štirih in poklicno maturo iz petih predmetov.

K 3. členu (nov 7.a člen)

V 7.a členu je dodan zapis, ki natančneje določa predmete skupnega dela poklicne mature iz petih predmetov in sicer slovenščine (oziroma italijanščine ali madžarščine kot maternega jezika na narodno mešanih območjih), matematike in tujega jezika na ravni splošne mature ter izpita iz temeljnega strokovno-teoretičnega predmeta. Člen še določa obveznost opravljanja predmetov skupnega dela poklicne mature za vse kandidate in da temeljni strokovno-teoretični predmet kot predmet skupnega dela poklicne mature določi Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje.

K 4. členu (doponjen 8. člen)

V besedilu 7. člena se terminološko precizira razlikovanje med poklicno maturo iz štirih in poklicno maturo iz petih predmetov.

K 5. členu (nov 8.a člen)

Nov 8. a člen določa predmet izbirnega dela poklicne mature iz petih predmetov in sicer izdelek, storitev, seminarska naloga z zagovorom ali izpit iz predmeta oziroma vsebine.

K 6. členu (dopolnjen 14. člen)

Zaradi ukinitve zimskega roka poklicne mature sprejemanje vmesnega maturitetna poročila o poklicni maturi ne bo več relevantno. Rok za sprejetje končnega maturitetnega poročila se izenači z rokom, ki velja za splošno maturo.

K 7. členu (doponjen 25. člen)

Besedilo 25. člena je omejil opravljanje posameznega izpita splošne mature na kandidate, ki so že opravili splošno maturo in kandidate, ki so že opravili poklicno maturo iz petih predmetov ter kandidate, ki opravljajo poklicno maturo iz petih predmetov.

K 8. členu (dopolnjen 29. člen)

Besedilo 29. člena izenači možnost pristopa k maturi v dveh rokih za kandidate, ki opravljajo poklicno maturo in kandidate, ki opravljajo splošno maturo. Kandidati, ki opravljajo splošno maturo so bili v veljavnem zakonu diskriminirani v primerjavi s kandidati, ki opravljajo poklicno maturo, saj jim ni bilo omogočeno pristopiti tudi k zimskemu roku mature, kar je bilo omogočeno kandidatom, ki opravljajo poklicno maturo.

Ukinitiv zimskega roka poklicne mature pomeni tudi znižanje stroškov izvedbe mature, ki bi se s predvidenim širjenjem eksternosti pri temeljnem strokovno-teoretičnem predmetu še povišali, ter odpravo organizacijskih težav, ki jih imajo šole zaradi izvedbe zimskega roka poklicne mature. Ukinitiv zimskega roka poklicne mature ne zmanjšuje možnosti nadaljnjega študija kandidatov, ki opravljajo poklicno maturo.

K 9. členu (spremenjen 39. člen)

V členu se natančneje opredeljuje, kdaj je kandidat uspešno opravil poklicno maturo iz štirih predmetov in kdaj iz poklicne mature iz petih predmetov.

K 10. členu (spremenjen 42. člen)

S spremembo člena se izenači možnosti kandidatov ki opravljajo poklicno maturo in kandidatov ki opravljajo splošno maturo v tem, da imajo v primeru, da opravljajo maturo v dveh delih, oboji možnost v jesenskem roku izboljševati ocene, ki so jih pridobili v spomladanskem roku.

K 11. členu (spremenjen 58. člen)

Zneski, določeni v tolarjih, se ustrezno spremenijo v evrske zneske.

K 12. členu

Določen je začetek veljavnosti in uporabe zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO:

3. člen (poklicna matura)

Poklicna matura je državni izpit.

S poklicno maturo kandidati dokazujejo doseganje standardov znanj, ki so določeni s cilji izobraževalnih programov srednjega tehniškega in drugega strokovnega izobraževanja, poklicno-tehniškega izobraževanja, poklicnega tečaja ter usposobljenost za visokošolski študij.

Poklicna matura je oblika zaključnega izpita. Z opravljeno poklicno maturo kandidat pridobi srednjo strokovno izobrazbo.

Poklicna matura se opravlja iz štirih predmetov, od tega iz dveh predmetov skupnega dela in dveh predmetov izbirnega dela (v nadaljnjem besedilu: predmeti poklicne mature).

7. člen (predmeti skupnega dela poklicne mature)

Predmeti skupnega dela poklicne mature so:

- slovenščina,
- izpit iz temeljnega strokovno-teoretičnega predmeta.

Na območjih, kjer živi italijanska narodna skupnost je v šolah z italijanskim učnim jezikom predmet skupnega dela poklicne mature namesto slovenščine italijanščina, na območjih kjer živi madžarska narodna skupnost pa lahko kandidat izbere slovenščino ali madžarščino.

Predmeti skupnega dela poklicne mature so obvezni za vse kandidate. Temeljni strokovno-teoretični predmet kot predmet skupnega dela poklicne mature določi Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje.

8. člen (predmeti izbirnega dela poklicne mature)

Predmeti izbirnega dela poklicna mature so:

- matematika ali tuj jezik,
- izdelek, storitev, seminarska naloga z zagovorom ali izpit iz predmeta oziroma vsebine (v nadaljnjem besedilu: četrti predmet poklicne mature).

Tuje jezike kot predmet izbirnega dela poklicne mature določi Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje na predlog Državne komisije za poklicno maturo.

Četrti predmet poklicne mature določi Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje na predlog Državne komisije za poklicno maturo.

14. člen (pristojnosti Državne komisije za poklicno maturo)

Državna komisija za poklicno maturo obravnava strokovna vprašanja v zvezi s poklicno maturo ter v okviru svojih pooblastil vodi strokovno pripravo na poklicno maturo in spremlja njeno izvedbo. Pri tem:

- na predlog Državnega izpitnega centra imenuje državne predmetne komisije za poklicno maturo;
- uskladi in predloži Maturitetni izpitni katalog za poklicno maturo v sprejem Strokovnemu svetu Republike Slovenije za splošno izobraževanje in Strokovnemu svetu Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje;

- usklajuje delo državnih predmetnih komisij za poklicno matura;
- določi način in postopek varovanja podatkov in gradiv, ki so označeni kot izpitna tajnost;
- sprejme vmesno maturitetno poročilo o poklicni maturi do 1. decembra v koledarskem letu in letno maturitetno poročilo o poklicni maturi do 31. maja v naslednjem koledarskem letu in ju predloži ministru, Strokovnemu svetu Republike Slovenije za splošno izobraževanje, Strokovnemu svetu Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje, Strokovnemu svetu Republike Slovenije za izobraževanje odraslih ter pošlje univerzam in samostojnim visokošolskim zavodom;
- opravlja druge naloge v skladu z zakonom in drugimi predpisi.

25. člen
(opravljanje posameznega izpita splošne mature)

Izpite iz posameznih predmetov splošne mature lahko opravlja kandidat, ki je že opravil splošno matura ali poklicno matura oziroma kandidat, ki opravlja poklicno matura, ter kandidati, ki jim je bilo v tujini pridobljeno spričevalo nostrificirano kot maturitetno spričevalo, če so ti predmeti pogoj za vpis v visokošolski študijski program oziroma se upoštevajo pri izbiri kandidatov za vpis v tak program.

29. člen
(izpitni roki poklicne mature)

Poklicna matura se opravlja v spomladanskem, jesenskem in zimskem izpitnem roku.

39. člen
(opravljena poklicna matura)

Kandidat je opravil poklicno matura, če je pri vseh maturitetnih predmetih dosegel pozitivno oceno.

Ne glede na prejšnji odstavek, šolska maturitetna komisija za poklicno matura kandidatu, ki je pri enem predmetu dosegel vsaj 80% točk, potrebnih za pozitivno oceno, določi oceno tega izpita zadostno (2), če je pri vsakem od preostali predmetov dosegel oceno najmanj dobro (3).

42. člen
(popravljanje negativnih ocen poklicne mature)

Kandidat, ki je ocenjen z najmanj dvema pozitivnima ocenama pri poklicni maturi, ima pravico do ponovnega opravljanja negativno ocenjenih predmetov poklicne mature še dve leti po opravljanju poklicne mature na isti šoli.

Kandidat, ki v skladu z drugim odstavkom 27. člena tega zakona opravlja poklicno matura v dveh delih, lahko popravlja negativno oceno predmeta, ki ga je opravljal v prvem delu, ko opravlja drugi del poklicne mature.

58. člen
(globe za prekrške)

Z globo od 10.000 do 150.000 tolarjev se kaznuje za prekršek posameznik, ki se kot nepooblaščen oseba seznanja z dokumenti in podatki, ki so izpitna tajnost, če ne zavaruje dokumentov in podatkov pred razkritjem ali omogoči razširjanje informacij, ki so izpitna tajnost.

Z globo od 150.000 do 300.000 tolarjev se kaznuje za prekršek posameznik, ki kot pooblaščen oseba za dostop do dokumentov in podatkov, ki so izpitna tajnost, teh ne zavaruje proti razkritju ali omogoči njihovo razširjanje (57.a člen) in ne obvesti pravočasno pristojnih organov o razkritju dokumentov in podatkov, ki so izpitna tajnost (54. in 57.a člen).

Z globo od 150.000 do 300.000 tolarjev se kaznuje za prekršek odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba državnega organa:

1. če ne izvaja predpisanih postopkov in ukrepov za varovanje dokumentov in podatkov, ki so izpitna tajnost (54. člen in 57.a člen);
2. če dokumentov in podatkov, ki so izpitna tajnost, ne označi s predpisanimi oznakami (54. člen);
3. če ne organizira notranjega nadzora nad varovanjem dokumentov in podatkov, ki so izpitna tajnost (57.a člen);
4. če da dokumente in podatke, ki so izpitna tajnost, oziroma kako drugače omogoči dostop do njih drugi pravni osebi ali samostojnemu podjetniku posamezniku ali posamezniku, ki samostojno opravlja dejavnost, ki opravlja posamezne storitve v zvezi s temi dokumenti, ne da bi se predhodno prepričala, da ima zagotovljene ukrepe za njihovo varovanje (57.a člen);
5. če dovoli oziroma kako drugače omogoči dostop do dokumentov in podatkov, ki so izpitna tajnost, osebi, ki po obsegu ali vsebini nima pooblastila za dostop do njih (54. člen).